

СЕМАНТИКА КОЛОРОНІМУ ЧЕРВОНИЙ У КАЗКАХ ФРІДИ ШАНЦ**Романова Н. В.**

*докторка філологічних наук, доцентка,
професорка кафедри німецької та романської філології
Херсонський державний університет
вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, Україна
orcid.org/0000-0002-7444-3811
NRomanova@ksu.ks.ua*

Ключові слова: Фріда Шанц, утямок “rot”, «доньчині» казки, семантика, червоний колір, відтінки червоного кольору, колоронім.

Статтю присвячено пам'яті популярної німецької письменниці та перекладачки першої половини минулого сторіччя Фріди Шанц. У її творчому доробку понад 60 творів для дітей та юнацтва. Особливу увагу акцентовано на семантиці колороніму червоний. З'ясовано, що червоний колір займає проміжний щабель між білим і синім. У казках Фріди Шанц червоний колір набуває певного ідейно-естетичного значення, вказує опосередковано на протистояння бідних і заможних, нового й старого, земного й позаземного, а також маркує боротьбу за честь і свободу німецького народу, енергію життя, кохання, творчість тощо. Бере участь у творенні образів земної поверхні, сили й краси тваринного світу, жіночої вроди, стадій формування дитячих і юнацьких почуттів (закоханість, обожнення, звикання, служіння, щастя, любов). Виокремлено десять відтінків червоного кольору: 1) полум'яний feurig, feuerfarben, heiß, 2) пурпурний purpurrot, purpurn, Purpurseide, 3) рожевий rosa, rosig, 4) ніжно рожевий zarte rosa, 5) блідо-рожевий Die sonst Rosige war bleich, 6) рудий Rotlocke, 7) мідний (золотисто-червоний) Goldrote, 8) червонуватий götlich, 9) багряний blutrot, 10) рубіновий Rubinschrift. Полум'яний відтінок попереджає сиріт про прихований у землі скарб, номінує волосся гордої шляхетної жінки, передає нове почуття – земну радість; пурпурний інформує про стиглість і термічну обробку плодів шипшини, кров дичини, соціальний статус; рожевий налаштовує на матеріальну стійкість мінералів у часо-просторі, здоров'я сільських напівсиріт або склад скломаси; ніжно рожевий і блідо-рожевий вказують на зміну емоційного стану переляканих сиріт; рудий ідентифікує дівчинку позаземного походження, кохану та її функції; мідний увиразнює сяйво кучерявого волосся на тлі вузької синьої стрічки і водночас фізичну силу на тлі астеничної дитячої статури; червонуватий характеризує архаїчність мінералів; багряний маніфестує фізичний прояв емоційного стану землероба; рубіновий фіксує список земних імен дітей. Підтверджено ідею узуальності семантики колороніму червоний, простежено семантичний розвиток елемента.

SEMANTICS OF THE COLORONYM RED IN THE FAIRY TALES OF FRIDA SCHANZ

Romanova N. V.

Doctor of Philology, Associate Professor,

Professor at the Department of German and Romance Philology

Kherson State University

Shevchenko str., 57, Ivano-Frankivsk, Ukraine

orcid.org/0000-0002-7444-3811

NRomanova@ksu.ks.ua

Key words: *Frida Schanz, the meaning of “rot”, “daughter’s” fairy tales, semantics, red color, shades of red, coloronym.*

The article is dedicated to the memory of the popular German writer and translator of the first half of the last century, Frida Schanz. Her creative output includes over 60 works for children and youth. Particular attention is paid to the semantics of the coloronym red. I found that the color red occupies an intermediate level between white and blue. In Frida’s tales red acquires a certain ideological and aesthetic significance, indirectly indicating the confrontation between the poor and the wealthy, the new and the old, the earthly and the otherworldly, and also marks the struggle for the honor and freedom of the German people, the energy of life, love, creativity, etc. Participates in the creation of images of the earth’s surface, the power and beauty of the animal world, female beauty, and the stages of the formation of children’s and adolescent feelings (infatuation, adoration, addiction, service, happiness, love). Ten shades of red are distinguished: 1) fiery, 2) purple, 3) pink, 4) delicate pink, 5) pale pink, 6) red Rotlocke, 7) copper (golden red), 8) reddish, 9) purple, 10) ruby. A fiery hue warns orphans about a treasure hidden in the ground, nominates the hair of a proud noble woman, conveys a new feeling – earthly joy; purple informs about the ripeness and heat treatment of rose hips, the blood of game, social status; pink tunes in to the material stability of minerals in time-space, the health of rural half-orphans, or the composition of glass; soft pink and pale pink indicate a change in the emotional state of frightened orphans; red identifies a girl of extraterrestrial origin, a lover, and her functions; copper emphasizes the radiance of curly hair against the background of a narrow blue ribbon and at the same time physical strength against the background of an asthenic child’s physique; reddish characterizes the archaic nature of minerals; crimson manifests the physical manifestation of the farmer’s emotional state; ruby records the list of earthly names of children. The idea of the usual semantics of the coloronym red is confirmed, the semantic development of the element is traced.

Постановка проблеми. 16 травня 2025 року прихильники творчості Фріди Шанц (Сойо) вшанували 166-й день її народження. Літературний доробок відомої німецької дитячої письменниці неоднозначний [Altner, 2008]. У своїх творах жанру казка Фріда Шанц створила новий образ дитини-сироти та напівсироти – борця за власне щастя й заможне життя. Цей образ висвітлено крізь призму «чужої, іншої» території, адаптовано до «чужого, іншого» світу [Жовта, 2014, с. 90]. При цьому дітям пропонують різні ціннісні орієнтири: від повної сім’ї через матеріальний достаток, вибір професії, дружбу, духовність до пристосованості, лінощів, егоїзму, безвідповідальності, лукавства тощо.

Ми не прагнемо тут розглянути ті чи ті пріоритети дитини, а намагаємось окреслити семантику колороніму *червоний*. Колоронім виозначаємо як слово або словосполучення, що позначає колір. **Завдання** поставленої мети – уточнити втямок “rot” у сучасній німецькій мові [тут і далі терміни – Л. Пшеничної, В. Моргунюка, 2000]; укласти експериментальну картотеку; класифікувати колоронім *червоний* за семантичним принципом; з’ясувати потенційні шляхи творення відтінків червоного кольору.

Об’єкт дослідження – колоронім *червоний*, **предмет** наукового осмислення – семантика колороніма *червоний*.

Виклад основного матеріалу. Червоний колір – один із базових (первинних), найбільш

яскравих і неспокійних «у кольоровій гаммі» [Андрушко, Ясінський, 2014, с. 214]. Його обирають активні, оптимістичні, емоційні й безстрашні люди, до яких належала і Фріда Шанц.

Згідно з експериментальною картотекою (235 колоронімів), частота вживання червоного кольору і його відтінків становить 31 випадок або 13,2 %. Червоний колір посідає другий щабель після білого. Очевидно, ці кольори є реліктами фарб національного прапора Німецької імперії, символіка яких тотожна національній єдності, буржуазній свободі та ганзейським містам [Історія прапора Німеччини, 2025].

Специфіка німецького втямку “rot”.

Сучасне **rot** тлумачать з двох позицій: автохтонної і алохтонної. Автохтонний підхід передбачає узагальнене й синкретичне виозначення втямку, адресоване насамперед носіям німецької мови як рідної, всім фахівцям, що працюють із текстами, а також тим, хто прагне чітко й зрозуміло висловлюватись. Сюди додають і вчителів, котрі навчають німецькій мові як іноземній [Wahrig, 2012, с. 8]. Наприклад: **rot** – прикметник із тернарним значенням, що позначає: 1) колір крові, вогню; 2) стиль спілкування; 3) правопис [Wahrig, 2012, с. 781].

Бачимо, що червоний колір визначають через природний відтінок кольору і «анонімний» відтінок фарби. Природний відтінок зумовлений кольором еритроцитів, «анонімний» – пігментами. Дозволимо собі нагадати, що кров є біологічною субстанцією, вогонь хімічним процесом горіння. Склад крові й вогню дуальний: плазма та клітини (кров), газу та плазма (вогонь). Плазма крові має жовтувато-солом'яний колір, клітин – червоний (еритроцити) та безбарвний (лейкоцити, тромбоцити), відповідно [Мисюра, 2025]. Колір плазми вогню залежить від температури, якості палива, кількості кисню в повітрі. Йдеться про пропорційність: що гарячіше полум'я, то світліший колір вогню (синій, білий), що менш гаряче полум'я, то червоніший вогонь. Якщо якість палива висока, то вогонь забарвлений у синій або білий колір, якщо низька, то жовтий або оранжевий. Що більше кисню в повітрі, то менше сажі під час згорання і вогонь світліший (блакитний), що менше кисню, то більше сажі і вогонь темніший (червоний) [Процес горіння, 2025]. Отже, відбувається підміна втямків біологічних (кров) хімічними (вогонь).

Алохтонний підхід конкретизує й розчленовує втямок “rot”, адаптуючи до мовленнєвої компетенції іноземців, що вивчають німецьку мову, зокрема читання, письма, аудіювання, говоріння [Götz, 2019, с. 6]. Наприклад: **rot** – прикметник із варіантами ступенів порівняння, позначає 1) колір крові і стиглих томатів; 2) темну частину

тіла людини з високим вмістом крові (щоки, голова, очі) під час сильного збудження; 3) палітру пігментації волосся: від темно жовтого до світло червоного; 4) стиль мовлення; 5) сталі вирази *rot sein/werden* зі значенням «почервоніти»/«червоніти», слугує твірною основою для прикметникових дериватів *rot-äugig*, *rot-bakig*, *rot-wangig*, *rot-haarig* [Götz, 2019, с. 912]. При цьому іноземцям *rot* пояснюють «простою мовою» через приклади, численні ілюстрації, що допомагають «зрозуміти значення слів» та варіанти їхніх культурних особливостей [Hecht, Schmollinger, 2004, с. v]. Наприклад: **rot** вимовляють з горловим приголосним *r*, довгим голосним *o*, придиховим *t*, відносять до лексико-граматичного класу «прикметник». Лексему вживають у базовому значенні «колір крові», з нею утворюють сполучення а) іменниково-дієслівні *rote Wangen haben*, б) прийменниково-іменниково-дієслівні *vor Aufregung einen roten Kopf bekommen*, в) дієслівні *rot werden* зі значенням «червоніти» (в неприємній ситуації) та складні слова *Rotwein* [Hecht, Schmollinger, 2004, с. 316].

Короткий екскурс у термінологію **rot** свідчить про досить складну природу втямку, що визрівала в надрах біологічного, хімічного, психологічного, соціологічного, культурного та історичного знання. Все це створює труднощі для визначення семантики червоного кольору, тому важливим фактом є врахування контексту. Доведено, що німецькомовні фразеологічні одиниці з колоронімом *rot* позначають почуття людини. Виокремлено два семантичні підкласи почуттів: невизначені (*закоханість* чи *пристрасть*) та негативні (*гнів*, *сором*, *сором'язливість*) [Маркова, 2016, с. 62–63]. Тут червоний колір постає в рідності психологічних та наочно-образних знань [Пасічник, 2021, с. 45]. Цікаво, що в німецьких художніх творах **rot** асоціюють з національним й індивідуальним самовираженням автора, його справжніми настроями, інтелектуальним потенціалом, ставленням до навколишнього світу, оцінкою об'єктів, епохою тощо [Братиця, 2022]. У цьому контексті червоний колір синкретичний, тобто поєднує в собі психологічні, соціологічні, культурні, історичні знання. Отже, для успішного діалогу між читачем і автором потрібні фонові знання. Останні допомагають зрозуміти не лише основну думку художнього твору чи задум автора, але й формувати внутрішній світ адресата [Григор'єва, 2025, с. 1150].

«Доньчині» казки. Безпосереднє звернення до емпіричного матеріалу виявило дві групи «нових німецьких казок»: 1) казки, написані Фрідою Шанц або «доньчині» казки і 2) казки, написані Паоліною Шанц або «материнські» казки [Schanz 1916/2025].

Реєстр «доньчиних» казок містить 12 позицій: “Der flammende Baum”, “Das Bild der Mutter”, “Das Wasser der Kraft”, “Rotlocke”, “Von der kleinen Meerjungfer, die falsch sang”, “Rehaug”, “Elfentanz”, “Der Glasbläser von Murano”, “Die Einzelmännchen”, “Die Frau mit der Amethystenkette”, “Wie das Mädchen vom Rattenfänger weitergeht”, “Die Glückserbse», «материнських» – 5: “Annele”, “Die Zahlen und die Nullen”, “Rose und Schmetterling”, “Jungfer Blütenstaub”, “Tongeister”, усього – 17.

Порядок розташування казок асиметричний: три «доньчині», одна «материнська», дві «материнські», одна «доньчина» та симетричний: дві «доньчині», дві «материнські».

Назва збірки “Der flammende Baum” пов’язана з духовними цінностями, священним началом, тотожним Різдваїній крихітній ялинці в дикій природі. Сяяння ялинки неземне, а космічне. Воно не спить, зачаровує і водночас лякає заблудлих у темному лісі дітей-сиріт. Ба більше, проникає в їхні затемнені душі, бентежить, наповнює божественним світлом, очищає негативні думки і робить щасливими. Щастя супроводжує сиріт упродовж життя, змінюючи їхні пріоритети та долю [Schanz, 1916/2025].

Колоронім як власна назва. Стосовно колоронімів як назв казок, то вони рідкісне явище. Трапляється назва «доньчиної» казки «Rotlocke» (букв. Рудий кучерик), де зроблено акцент на відтінку червоного кольору (Rot-) – рудий та типу волосся – кучерявий (-locke). Відповідники українською мовою *Рудокучеряшка*, *Золотоволоска*, *Вогник*, *Сонечко* тощо. Оцінювачем кольору і типу волосся є ув’язнений молодий бунтівник, борець за честь і добробут своєї батьківщини і водночас лідер заколоту. Геолокацію ув’язнення не визначено *irgendwo im Norden oder im Süden*, що може свідчити як про вік, так і соціальний статус, категорію злочинця чи тяжкість злочину. Камера для утримання бунтівника без вікон, з трьома масивними залізними дверима, колишня зала пишного гарного палацу. Темрява камери знижує яскравість будь-якого кольору, робить його глибшим і більш насиченим, тепле світло (аура Рудоволоски), навпаки, додає яскравості та виразності.

Рудокучеряшка – маленька тендітна дівчинка «неземного» походження, що грається дев’ятьма полінами біля замуrowаного холодного тюремного каміну. Число 9 символізує завершення циклу, досягнення, повноту буття, мудрість, духовне пробудження, гуманізм, любов, прагнення до вищих ідеалів [Кузьмицька, 2024], поліно – джерело тепла, життєву енергію, цикл життя [Сивачук, 2017, с. 272], замуrowаний камін – припинення обміну енергіями, незмінність, фізичну силу, вічність, межу між світлом і темрявою, земним

і небесним світами [Кондратюк, 2024]. Простежуємо адаптацію людського зору до темряви та вогневих ситуацій в умовах темряви. Вододіл між темрявою і світлом, між чорним і червоним слід шукати в духовній площині, яка продукує почуття прекрасного. Останнє проявляється у досконалості природи, зокрема в Сонці, з яким ототожнюють вроду Рудокучеряшки. Сюди додають і розум, і емпатію, і таланти, і випромінювання аури, і особисту дистанцію, і запис «скажених думок», які не дають ні спати, ні їсти в’язневі.

З роками Рудокучеряшка розцвітає, стає вродливою дівчиною, вражає в’язня і той закохується до безтями. Кохання взаємне, але дівчина не створена для світського шлюбу. Вона – королева і водночас сестра Вогню, сестра Бурі, Муза. Отже, червоний колір – жива тернарна істота, що поєднує в собі природні, біологічні й психічні енергії, а також фундаментальні процеси – очищення, руйнування і творення.

Звільнивши коханого з в’язниці, Рудокучеряшка спалює тюрму, просить чоловіка не сумувати, обіцяє подарувати свою любов земній дівчині. При цьому прохання й обіцянка постають у формі сольного а капела. Звідси випливає, що власна назва *Rotlocke* охоплює спочатку природний колір кучерявого волосся дівчинки, потім емоційний стан в’язня, його почуття, «скажені думки», зрештою, «неземне» кохання дівчини, стихії (вогнь, повітря), їхню спорідненість, озвучення «скажених думок» бунтівником, пісенну історію «неземного» кохання. Таке розуміння смислового наповнення *Рудокучеряшки* нівелює різницю між біологічним і хімічним, між біологічним і соціальним, між біологічним і психологічним, між біологічним і історичним, між біологічним і культурним. Це ж саме можна сказати й про колоронім *червоний*, який Фріда Шанц вживає в прямому й переносному значеннях.

Текстові значення колороніма червоний.

Спостереження над експериментальною картотекою підтверджують узуальний статус колороніма *червоний*, а саме: функціонування у прямому й переносному значенні. Пряме значення колороніма *червоний* пов’язане з 1) поверхнею а) природною (земна кора) *Der feurige Glanz verlosch bis auf einen freundlich nachzitternden Schein* (Der flammende Baum), б) штучною (глазур) *Und süße, lockere Heißwecken mit purpurrotem Hagebuttenguß gab es am nächsten Tag* (Das Bild der Mutter), 2) здоров’ям сільських дітей *Die Kinder standen erschrocken, tiefernt, totenblaß, obgleich sie eigentlich schon wieder zarte rosa Backen bekommen hatten im Laufe der Jahre* (Das Bild der Mutter), 3) власним ім’ям (жінка) *Rotlocke*, 4) кров’ю дичини *brechendes Auge und purpurn verebbendes Lebensblut hochgeweihten Edelwilds*

(Rehaug), 5) свійськими тваринами (кінь) *Wie Sturmkönigs edelherrliche Sippe stoben sie auf ihren starken, roten Pferden unter den krachenden Aesten der Eichen hin* <...> (Rehaug), 6) частиною а) тіла жінки (волосся) *Wie Flammen schlug der stolzen Frau das feuerfarbene Haar aus der weißen Stirn den Rücken herunter* (Rehaug), б) тіла чоловіка (губи) *Wer der braune Jüngling mit dem kecken Lachen auf den roten Lippen war* <...> (Der Glasbläser von Murano), в) споруди (брама) *Diese hatte ja ein rotes Backsteintor mit tausendfachem Zierat* (Wie das Märchen vom Rattenfänger weitergeht), (міст) *Und so flog sie über die Brücke durch das neue rote Ziegelator* <...> (Wie das Märchen vom Rattenfänger weitergeht), г) побуту (одяг) *Die Grafentochter sei in demselben purpurnen Linnengewand* <...> zu erblicken (Rehaug), г) освоєного й окультуреного простору (центр горохового поля) *Eine Stange mit rotem, flatterndem Tuch an der Spitze bezeichnete die genaue Mitte des Feldes* (Die Glückserbse), 7) штучними виробами а) тканина <...> *alle gleich kostbar geschmückt, mit Hermelin und Purpurseide* <...> (Rehaug), б) скляна фігурка дівчини *Aus milchig weißem, rosig, bläulich und goldig durchhauchten, Glas das zierlichste, weiblichste Geschöpf!* (Der Glasbläser von Murano), в) оздоблювальний матеріал *in den großen Sälen mit den seidenen Purpurapeten*, г) гідротехнічна споруда *rötliches Marmorbecken* (Die Frau mit der Amethystenkette), 8) графічною формою мови *Mit liebendem Blick verweilte er dann auf dem Namen, den jede von ihnen in Rubinschrift auf dem Deckel trug* (Wie das Märchen vom Rattenfänger weitergeht), 9) емоційним станом (чоловіка) *Er beugte sich mit blutrotem Gesicht über die Oeffnung; die Glückserbse, meinte er in seiner Aufregung* (Die Glückserbse), переносне – 1) емоційним станом (феї) *Ihr Herz klopfte. Ihr Gesichtchen war heiß. Sie war erregt, wie noch nie ein Meerwesen* (Von der kleinen Meerjungfer, die falsch sang), 2) смертю *Die sonst Rosige war bleich* <...> (Der Glasbläser von Murano).

У наведених прикладах прямі значення мають різні конотації, наприклад: позитивну *feurig, purpurrot, zarte rosa Backen, rot, Purpurseide, rosig, mit blutrotem Gesicht*, нейтральну *Rotlocke, feuerfarbene Haar, mit rotem Tuch, mit den Purpurapeten, in Rubinschrift* негативну *auf den roten Lippen*; переносні обмежено двома різновидами конотацій: невизначеною *war heiß* та негативною *Rosige*. Невизначеність конотації *war heiß* зумовлена ознакою *heiß*, що корелюється відчуттям підвищення температури тіла. Помітити підвищення температури тіла можна через червоний колір або його відтінки. На передній план виступає уявлення про червоний колір або образ червоного загалом [Пасічник, 2021, с. 44].

Відтінки червоного кольору «доньчиних» казок. Червоний колір класифікуємо на 10 відтінків 1) полум'яний *feurig, feuerfarben, heiß*, 2) пурпурний *purpurrot, purpurn, Purpurseide*, 3) рожевий *rosa, rosig*, 4) ніжно рожевий *zarte rosa*, 5) блідо-рожевий *Die sonst Rosige war bleich*, 6) рудий *Rotlocke*, 7) мідний (золотисто-червоний) *Goldrote*, 8) червонуватий *rötlich*, 9) багрянний *blutrot*, 10) рубіновий *Rubinschrift*. Відтінки 1, 2, 8–10 синонімічні червоному кольору [Гришашевич, Мельник, 2004, с. 154], 3–5 – рожевому, 6, 7 – червоно-жовтому. Вживання синонімів не лише забезпечує від одноманітності викладення подій чи повтору червоного кольору, а й підсилює, уточнює, конкретизує останній [Козловська, 2015, с. 108].

Розглядувані відтінки створено різними шляхами, наприклад: пропорційним поєднанням або змішуванням червоного і жовтого, червоного і білого, червоного і синього, червоного і блакитного (1), червоного і синього (2), червоного і білого (3), чорного, коричневого, жовтого і червоного (6), золотого і червоного, золотого і мідного (7), жовтого і пурпурного (8), червоного і синього (9), червоного і жовтого (10), непропорційним поєднанням або змішуванням червоного і білого (4, 5), червоного і жовтого, червоного і оранжевого (11). Класифікація цих шляхів і пропорцій умовна, корелює з утямком насиченості: що вище насиченість, то яскравіше колір, що нижче насиченість, то тьмяніше колір.

Висновки і перспективи подальших розробок. Розгляд проблеми семантики колороніму червоний у казках Фріди Шанц дає змогу зробити деякі висновки:

1) втямок якості навколишнього світу виражають прикметниками *blutrot, purpurrot, rosa, rosig, rot, rötlich*, іменниками *Goldrote, Rubinschrift*, словосполученнями *zarte rosa, war bleich*, власним іменем *Rotlocke*, реченням *Die sonst Rosige war bleich*, метафорами *feurig, feuerfarben, heiß*;

2) червоний колір – це не один відтінок, а ціла гама, реалізована чотирма різновидами: яскравий (*feurig, feuerfarben, Goldrote, heiß*), світлий (*Die sonst Rosige war bleich, zarte rosa*), темний (*blutrot, purpurrot*), невизначений (*rosa, rosig, rötlich, Rotlocke*);

3) відтінки *полум'яний, пурпурний, червонуватий, багрянний, рубіновий* синонімічні червоному кольору, *рожевий, ніжно рожевий, блідо-рожевий* – рожевому, *рудий і мідний* – червоно-жовтому;

4) формування відтінків червоного кольору – пропорційне або непропорційне поєднання або змішування базових кольорів;

5) пропорційне поєднання базових кольорів об'єктивоване непохідними елементами *heiß*,

rosa, дериватами *feurig, rosig, rötlich*, композитами *blutrot, feuerfarben, purpurrot, Rotlocke, Goldrote*, непропорційне – словосполученням *zarte rosa*, реченням *Die sonst Rosige war bleich*, композитом *Rubinschrift*;

6) прями значення червоного кольору більш розмаїті, ніж перенесені;

7) семантичні підклади інформують про природну й штучну, біологічну й соціальну, культурну й психологічну, когнітивну й стилістичну мотивації;

8) смислове наповнення колороніму *червоний* невід’ємне від емоційної оцінки.

Перспективою подальших розробок є окреслення семантики інших колоронімів, наприклад, чорний, жовтий, зелений, коричневий тощо, зіставний аналіз семантики колоронімів сучасних німецьких і українських літературних казок, відтворення семантики німецьких колоронімів українською мовою.

ЛІТЕРАТУРА

- Андрушко Л.М., Ясінський В.П. Вплив червоного кольору на психосматику людини. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. 2014. Вип. 1. С. 212–223.
- Братиця Г.Г. «Червона» війна В. Борхерта. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 23. Т. 1. С. 88–93.
- Григор’єва Т.Ю. Фонові знання у формуванні глибокого лінгвістичного світогляду майбутніх учителів англійської мови. *Вісник науки та освіти. Серія філологія, культура і мистецтво, педагогіка, історія та археологія, соціологія*. 2025. № 8(38). С. 1146–1157.
- Гримашевич Г., Мельник Н. Семантика кольорів у творчості Валерія Шевчука. *Волинь-Житомирищина*. 2004. Вип. 12. С. 147–156.
- Жовта Н.М. Походження мовних особливостей української чарівної казки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство і літературознавство)*. 2014. Вип. 6. С. 83–93.
- Історія прапора Німеччини. *Дім*. URL: <http://uk.worldflagmaker.com/news/history-of-germany-flag/> (дата звернення: 21.11.2025).
- Козловська Л. Синонімічність як ознака наукової мови Івана Франка. *Культура слова*. 2015. № 83. С. 106–112.
- Кондратюк А. Значення каміна в сучасному житті. *Живий журнал*. 2024. URL: <https://zhzh.info/publ/73-1-0-26317> (дата звернення: 21.11.2025).
- Крепель В.І. Кольоративи в німецькому політичному дискурсі. URL: http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/1816/Крепель_стаття_кольоративи-в-політичному-дискурсі-Німеччини.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 21.11.2025).
- Кузьмицька А.-К. Що означає 9 в езотериці та нумерології? *Merkury*. 2024. URL: <https://merkury.com.ua/shho-oznachaye-9-v-ezoteryczni-ta-numerologiyi/> (дата звернення: 21.11.2025).
- Маркова Д.С. Колороніми у фразеологізмах на позначення почуттів в українській та німецькій мовах. *Магістеріум. Мовознавчі студії*. 2016. Вип. 62. С. 61–64.
- Мисюра С.В. Кров людини. *ДІЛА*. URL: <https://dila.ua/blog/krov.html> (дата звернення: 21.11.2025).
- Пасічник І. Види понять у «німецькій логіці» Крістіана Вольфа. *Humanitarian Vision*. 2021. Vol. 7, No. 2. С. 41–46.
- Процес горіння. *Енергетика: історія, сучасність і майбутнє*. URL: <http://energetika.in.ua/ua/books/book-1/part-2/part-6/6-1> (дата звернення: 21.11.2025).
- Пшенична Л., Моргунок В. Визначення чи означення (який має бути український відповідник термінові дефініція). *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Проблеми української термінології»*. 2000. № 402. С. 45–46.
- Сивачук Н. Семантика образів української народної чарівної казки. *Філологічний часопис*. 2017. Вип. 2(10). С. 266–278.
- Altner M. Frida Schanz. *Sächsische Biographie*. 2008. URL: [https://saebi.isgv.de/biografie/Frida_Schanz_\(1859-1944\)](https://saebi.isgv.de/biografie/Frida_Schanz_(1859-1944)) (дата звернення: 21.11.2025).
- Götz D. *Deutsch als Fremdsprache*. Stuttgart: Langenscheidt, 2019. 1343 S.
- Hecht D., Schmollinger A. *Basiswörterbuch Deutsch als Fremdsprache*. Київ: Методика, 2004. 496 с.
- Schanz F. *Der flammende Baum. Neue deutsche Märchen*. Berlin; Wien: Ullstein & Co Verlag. 1916/2025. URL: <https://www.projekt-gutenberg.org/schanz/flammend/titlepage.html> (дата звернення: 21.11.2025).
- Wahrig. *Wörterbuch der deutschen Sprache*. München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 2012. 1152 S.

REFERENCES

- Andrushko, L. & Yasinsky, V. (2014). The influence of the color red on human psychosomatics. In: *Scientific Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs. Psychological Series*. Iss. 1, pp. 212–223.

2. Bratytsia, G. (2022). V. Borchert's «Red» War. In: *Transcarpathian Philological Studies*. Iss. 23. Vol. 1, pp. 88–93.
3. Hrygorieva, T. (2025). Background knowledge in the formation of a deep linguistic worldview of future English teachers. In: *Bulletin of Science and Education. Series Philology, Culture and Art, Pedagogy, History and Archaeology, Sociology*. No. 8(38), pp. 1146–1157.
4. Hrymashevych, G. & Melnyk, N. (2004). The semantics of colors in the work of Valery Shevchuk. In: *Volyn-Zhytomyr region*. Iss. 12, pp. 147–156.
5. Zhovta, N. (2014). The Origin of the Linguistic Peculiarities of the Ukrainian Fairy Tale. In: *Scientific Journal of the National Pedagogical University named after M. P. Dragomanov. Series 8. Philological Sciences (Linguistics and Literary Studies)*. Iss. 6, pp. 83–93.
6. History of the German flag (2025). *Home*. URL: <http://uk.worldflagmaker.com/news/history-of-germany-flag/> (access date November 21, 2025).
7. Kozlovska, L. (2015). Synonymy as a feature of Ivan Franko's scientific language. In: *Culture of the Word*. No. 83, pp. 106–112.
8. Kondratyuk, A. (2024). The importance of the fireplace in modern life. *Living magazine*. URL: <https://zhzh.info/publ/73-1-0-26317> (access date November 21, 2025).
9. Krepel, V. (2025). Coloratives in German political discourse. URL: http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/1816/Крепел_стаття_кольоративи-в-політичному-дискурсі-Німеччини.pdf?sequence=1&isAllowed=y (access date November 21, 2025).
10. Kuzmytska, A.-K. (2024). What does 9 mean in esotericism and numerology? *Merkury*. URL: <https://mercury.com.ua/shho-oznachaye-9-v-ezoteryczni-ta-numerologiyi/> (access date November 21, 2025).
11. Markova, D. (2016). Coloronyms in phraseological units denoting feelings in the Ukrainian and German languages. In: *Magisterium. Linguistic Studies*. Iss. 62, pp. 61–64.
12. Misyura, S. (2025). Human Blood. *DILA*. URL: <https://dila.ua/blog/krov.html> (access data November 21, 2025).
13. Pasichnyk, I. (2021). Types of concepts in Christian Wolf's «German logic». In: *Humanitarian Vision*. Vol. 7, No. 2, pp. 41–46.
14. The combustion process (2025). In: *Energy: history, present and future*. URL: <http://energetika.in.ua/ua/books/book-1/part-2/part-6/6-1> (access data November 21, 2025).
15. Pshenychna, L., Morhunyk, V. (2000). Definition or definition (what should be the Ukrainian equivalent of the term definition). In: *Bulletin of the National University «Lviv Polytechnic». Series «Problems of Ukrainian Terminology»*. No. 402, pp. 45–46.
16. Syvachuk, N. (2017). Semantics of Images in Ukrainian Folk Fairy Tales. In: *Philological Journal*. Iss. 2(10), pp. 266–278.
17. Altner, M. (2008). Frida Schanz. *Sächsische Biographie*. URL: [https://saebi.isgv.de/biografie/Frida_Schanz_\(1859-1944\)](https://saebi.isgv.de/biografie/Frida_Schanz_(1859-1944)) (access date November 21, 2025).
18. Götz, D. (2019). *Deutsch als Fremdsprache*. Stuttgart: Langenscheidt. 1343 p.
19. Hecht, D. & Schmollinger, A. (2004). *Basiswörterbuch Deutsch als Fremdsprache*. Kyiv: Metodyka, 496 p.
20. Schanz, F. (1916/2025). *Der flammende Baum. Neue deutsche Märchen*. Berlin; Wien: Ullstein & Co Verlag. URL: <https://www.projekt-gutenberg.org/schanz/flammend/titlepage.html> (access date November 21, 2025).
21. Wahrig, (2012). *Wörterbuch der deutschen Sprache*. München: Deutscher Taschenbuch Verlag, 1152 p.

Дата першого надходження статті до видання: 22.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 26.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 10.04.2026